

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiló
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

III. Letnik

V Ljubljani 15. oktobra 1902.

Št. 20.

Važno poglavje.

Razviti um in oplemeniti voljo, pripomoči do bogastva duha in obogatiti srce z bogastvom čednosti — to je cela vzgoja. In šola ima dolžnost vzgajati. Šola je namestnica staršev, ki so po naravi prvi odgojitelji svojih otrok. Česar starši ne zmorejo bodisi radi vsakdanjih skrbi v boju za obstanek, bodisi radi intelektualne nezmožnosti, to naj nadomešča šola. — Žal, da ima naša moderna šola vzgojo srca le preveč samo na papirju! Za intelektualno plat se še poskrbi — celo preveč predmetov kopičijo po raznih šolah —, etična stran pa se zanemarja. Odtod pri vedno večjem „napredku“ in „prosveti“ vedno več sirovine in podivjanosti pri mladini. Vzroki take vnemarnosti so različni: eni učitelji ne izprevidijo važnosti srčne odgoje, drugim se ne ljubi ukvarjati se z mladino več, nego ravno zahteva „kruh“, itd. Toda še eno poglavje je: neumevanje otroških duš — in to je važno poglavje!

Treba je študirati mlada srca, otroške značaje, če hočemo uspešno etično odgajati. Vsak otrok, ki ga imamo pred seboj, je kakor nekaka velika skrivnost, uganka — in vsak drugačna. Res da imajo otroci kot taki to in ono skupno potezo, to ali ono vzajemno lastnost. Toda koliko pa imajo na sebi različnih in kako različnih svojosti! Prinesi mi z drevesa dvojce čisto enakih listov! Glej, tako ne dobiš dveh otrok, ki bi si bila v vsem in povse podobna.

To so pač vsakovrstne narave, najraznolikejši značaji. Ta ti nosi sebe vsega na jeziku: oni je skrit in potuhnjen. Eden greševa iz zgolj mladostne lahkoživosti in razposajenosti: drugi popolnoma preišljeno in zlobno. Pri tem je vedro lice, jasno oko, zvonek smeh, sploh vesela zunanost znamenje notranjega miru in nepokvarjenosti: pri onem so vsi ti zunanji pojavi le globoka hinavščina, krinke, pod katerimi se skriva notranja črvivost. Nekateri otroci so taki (pač so to bolj izjeme), da jim ne smeš nikoli pokazati kake posebne prijaznosti ali naklonjenosti — takoj jo izrabijo —: druge zopet vsaka trda beseda razpogumi ali pa zakrckne. In tako dalje, brez števila različno individualiziranih narav, brez števila neenakih temperamentov! To pa so tiste skrivnosti, v katere mora izkušati prodreti, tiste uganke, katere si mora prizadevati razrešiti učitelj-pedagog. Kajti bilo bi smešno, če bi črevljar delal črevlje vsem ljudem po enem kopitu: in takisto bi bilo napačno, če bi vzgojitelj neke splošne principe pedagogike obračal na vse svoje učence enako.

Zato bode vesten pedagog resno proučaval značaje svojih učencev in iz njih presojal njihova dejanja in po njih uravnaval svojo vzgojo: svoje nauke, opomine, navodila — pa tudi način poučevanja, opominjevanja, navajanja, itd. Kakršna bode videl tla, takšno seme bode potem vsejal, in kakor bode mislil, da bi boljše obrodilo, tako ga bode položil v mlado dušo. Tu in tam bode našel mehak, nežen značaj. Vedel bode, da treba take duše voditi z ljubeznijo, s krotkostjo, rahlo in previdno. Morda ena sama lepa beseda, en ljubezniv pogled, en rahlo karajoč nasmeh — in dobro je, v tem, ko bi grožnja ali celo kazen delovali čisto nasprotno: pregnali iz srca zapanje in ljubezen do vzgojitelja in naselili vanje k večjemu suženjski strah, kateri ni nikoli odkritosrčen oče dobrega! Drugod pa zopet opazi vzgojitelj čisto nasprotno narave: trde, trmoglave, neupogljive. Kako ne bi precej znal, česa treba tukaj! Klin s klinom: tudi on bode trd, strog, neizprosno v svojih opominih, poveljih, kaznih.

To je tisto prilagodenje vzgojiteljeve duše duši otrokovi, ali bodisi mladeničevi, ki mora roditi najboljših sadov na polju etiške odgoje.

Seveda študiranje otroških značajev ni tako lahka stvar. Stane truda in k temu se je tudi tako lahko motiti. Zakaj iz zunanjih pojavov le moremo sklepati na notranje razpoloženje, in le iz ponavljanih zunanjih znamenj na stalne naravne svojosti — a kolikokrat, kakor že omenjeno, zunanji videz tudi že pri otroku slepi. Toda vse to pravega mladino ljuba ne bode kar nič oplašilo, da se ne bi izkušal z vsem srcem čimdalje bolj vglabljeti v specificirano psihologijo posameznih mladih src. Truda pri vzgoji se sploh ne bode strašil on, ki zares ljubi mladino in svoj narod, kateri porašča iz mladine, on, ki se je posvetil svojemu znanju z določeno smerjo, živeti ne sebi, marveč drugim. — Kar se pa tiče pomot, no, tudi ž njimi se učimo: večkratna, vedno ista pomota nam končno lahko postane — pravilo.

Sicer pa kakorkoli: poglavje je važno in ni ga smeti prezreti! Kaj bi n. pr. dejali o zdravniku, ki bi šel in dajal zdravila bolnikom kar tako

tjavendan, brez vsakršne diagnoze, brez vse preiskave? Rekli bi, da je pravi pravcati nespametnež, ki pa postane tudi lahko vsak hip — morivec... In tako odgojitelj, če se ne potruži, da bi poznal narave in značaje otrok, katere odgaja. Takemu vzgojitelju bi ne smeli izročati najlepših cvetov božjih na zemlji — otroških duš!

—ab—

Slava vrlemu učitelju!

(Pri cerkveni svečanosti ob slovesni petdesetletnici gospoda nadučitelja Josipa Čížek-a na Pilštanju dné 1. septembra 1902 govoril *prof. dr. Ant. Medved*.)

Fulgebunt . . . , qui ad iustitiam erudiunt multos,
quasi stellae in perpetuas aeternitates.

Tisti, ki mnogotere k pravičnosti odgojujejo,
se bodo kakor zvezde svetili na vse veke.

Dan. 12, 3.

Ti krasna cerkev sv. Mihaela, zakaj si se pa danes tako ozaljšala? Kakor nedolžna nevesta si se prelepo s pisanimi venci opletla in neko vzvišeno veselje sije iz tvojega obličja. Ti cerkev bela, ganljive slovesnosti si že videla: več častitih novomašnikov je že na tvojem oltarju opravilo prvo svojo sveto daritev; visoki cerkveni dostojanstveniki so te že obiskali; videla si že mnogo, mnogo solz teči videla si že tisoč src v nepopisnem dušnem veselju rajati, — a take slovesnosti, kakor danes, pa še niso obsegali tvoji posvečeni zidovi.

Le raduj se te svečanosti, saj se obhaja na čast tvojemu dobremu sosedu, tvojemu zvestemu prijatelju, ki te je neštivilnokrat tako rad obiskal, ki je k tebi na stotine pridnih učencev in učenk vsaki dan v šolskem letu vodil in s tvojimi orgljami svete pesmi prepeval, Bogu v slavo, svetnikom v čast in vernikom v pretresljivo izpodbudo!

A s teboj, ti cerkev veličastna! se radujemo mi vsi, ki smo iz različnih krajev v obilnem številu prihiteli vdeležiti se današnjega praznika na prijaznem Pilštanju. Danes se morajo na nas navesti besede svetega pisma, glaseče se: „Darovali so velike žrtve in veselili so se, zakaj Bog jih je razveselil z veliko radostjo.“¹⁾ Bodi zató zahvaljen, dobrotljivi Gospod nad zvezdami! Veliko milost si dodelil njemu, katerega vsi iskreno ljubimo in odkritosrčno častimo, zaradi kojega smo se sedaj na tem svetem mestu zbrali.

Blagorodni, velepoštovani gospod Josip Čížek, nadučitelj pilštanjski, obhaja slovesno petdesetletnico svoje tako važne službe.

Pač redek dogodek! Le malo, malokomu nakloni Bog tako milost! Blagor njemu, ki jo doživi! . . . .

To slovesnost obhajamo deloma tudi v cerkvi. Prav tako. Kjer bi se namreč lepše in dostojnejše zahvalili Vsegamogočnemu, kakor tukaj pred

¹⁾ II. Esdr. 12, 42.

njegovim prestolom v presvetem zakramentu? Kje bi srčnejše zapeli „Te Deum laudamus“, kakor v hiši božji? Nenavadne cerkvene slovesnosti ostanejo ljudstvu v vedno sladkem spominu; pri veselih in žalosnih priložnostih govorijo o njih; še le v hladnem grobu obmolči jezik govoriti o tem, kar je nekdanj v cerkvi srcu tako milo donelo.

Prepričan sem, da bo tudi današnja slovesnost nam vsem prav dolgo v spominu; rod za rodom bo pripovedoval o sijajni 50letnici gospoda nadučitelja Čížeka.

A naj nam ne ostane samo spomin na le-to slavlje! Izkoristimo modro to svečanost! Ohranimo si kak hasek od nje! Današnja slovesnost namreč ni le lepa in ganljiva, temveč tudi zeló pomenljiva je! Za koga pa posebno pomenljiva?

I. Pomenljiva je za vas, preljubi šolarji in šolarice! Le pomislite, koga ste v slovesnem sprevedu semkaj spremili! Čemu so pa rosne vaše oči sedaj? Kaj pa takó povzdiguje vaša srca? . . . Gospod, kateri to slovesnost obhajajo, so vaš ljubljeni učitelj, vaš duševni oče. Kar so vam vaš telesni oče domá, to so vam vaš gospod učitelj v šoli. Vi pa dobro veste, kakšne dolžnosti imajo otroci do svojega dobrega in skrbnega očeta; vi veste, katere čednosti jih morajo z očetom vezati. Kaj ne, dolžni so jim skazovati gorečo ljubezen, neomejeno spoštovanje in brezpogojno pokorščino. To so tri dišeče rožice, ki morajo cveteti v srcu vsakega otroka ter delati ljubemu očetu veselje. Te čednosti ohranite vi tudi vedno do svojih gospodov učiteljev! Šolar ali šolarica, ki svojega učitelja ne ljubi, jih ne spoštuje, jih ne uboga — ni dober otrok! Je že pokvarjen, hodi že po potu pogubljenja, . . . ah, kdo ve, kako globoko bo še nekdanj padel? Bati se je, da bo sebi v nesrečo, starišem v sramoto, Bogu samemu pa v pravično jezo. Čuj, šolska mladina, kaj pravi slaven mož, ki je bil dobrega srca ter prebistre glave, Seneka po imenu! „Præceptorum magna caritas, magna reverentia sit! . . . Do učiteljev imej veliko ljubezen in veliko spoštovanje, kajti od njih imaš oliko in dušno plemenitost.“¹⁾ Drugi velik modrijan, Kvintilijan po imenu, pa pravi: Opozorim vas pred vsem na to, da naj učenci svoje učitelje spoštujejo; pomislijo naj, da so oni njihovi stariši, ne sicer po telesu, a po razumu.“²⁾ Zapomnite si za vselej te opomine!

Čujte lepo povest, ker vem, da šolarji radi povesti poslušajo ter se iz njih najlaglje kaj dobrega naučijo:

Učenci in učenke! Mnogoteri izmed vas so že gotovo slišali ime: sv. Karol Boromej. Pred 300 leti je živel le-ta svetnik na Laškem, v slovečem mestu Milanu. Bil je tam goreč nadškof in zeló vpliven kardinal. O njegovem času je razsajala v istem mestu strahovita kuga. Na tisoče ljudi je že bilo pomrlo; strah je bil grozen, ubožstvo neizmerno, jokanje nepopisno. Smrt je imela prebogato žetev. Kdor je le mogel, je bežal iz mesta. A sveti

¹⁾ Seneca, Benef. 6, 15.

²⁾ Quint. 2, 2. c. 9. Obojni mesti ste posneti iz temeljite knjige: *Selectae e profanis Scriptoribus Historiae . . . in usum invetutis scholactiae Lipsiae. 1764.*

nadškof tega ni storil. Ostal je. Kakor usmiljeni Samaritan je stregel bolnikom, tolažil žalostne, mrličje pokopaval. Če je našel ob cesti okuženega človeka, ga je kar dvignil na rame ter ga nesel v bolnišnico, kjer je bil on sam najbolj ljubeznivi strežnik. Nekega dne najde ob cesti bolnika. Častitljiv starček je bil. Sv. Karol stopi k njemu, ga natančneje pogleda ter globoko vzdihne: Moj Bog, vi ste tukaj?« Hitro ga zadene na rame ter ga nese na svoj dom, v nadškofijsko palačo. Položi ga v najlepšo svojo posteljo ter mu streže z najvestnejšo pazljivostjo. A ne dolgo, kajti bolnik kmalu umrje. Kardinal je že prej videl sto in sto okuženih bolnikov umirati, a pri nobenem se ni zjokal, vselej je bil videti nekako trdosrčen proti takim občutkom. Ko je pa temu mrliču oči zatisnil, so se mu grenke solze vdrle. Nekdo ga vpraša začuden, zakaj pa sedaj joče, ko vendar prej ni nikdar tega storil? Kardinal ves potrj odgovori: Oh kako se ne bi jok al? To je bil nekdar moj blagi učitelj«. . . .¹⁾

Glej, šolska mladina, kakó je sv. nadškof Karol Boromej svojega učitelja ljubil in spoštoval! To je bila čista in plemenita ljubezen do učitelja. Šolarji in šolarice! Obudite v svojem srcu danes trden sklep, da boste imeli vedno tako ljubezen do svojih toliko skrbnih učiteljev v šoli! V četrti zapovedi je Bog slovesno obljubil, da bo že na tem svetu blagroval in osrečil tiste otroke, ki svoje stariše ljubijo in spoštujejo. A ne pozabite, da četrta božja zapoved obsega tudi ljubezen do učiteljev, in da se bosta sreča in blagoslov tudi na tiste šolarje razlila, ki jo zvesto v tem oziru spolnujejo. Nasprotno pa gorjé tistim, ki jo zlobno zanemarijo! Danes vas bodo zapustili g. nadučitelj Čížek; stopijo namreč v pošteno zasluženi pokoj. Ne bodo več vaš mili učitelj, ne boste več slišali njih milih besed, njih očetovskih opominov v šoli. A nikar jih ne nehajte vedno ljubiti in spoštovati! To je vaša sveta, neminljiva dolžnost! Ravno ta dolžnost pa vas bo vedno vezala z vašimi drugimi učitelji. Če jo boste vedno lepo izpolnjevali, blagor vam! Potem bode za vas časne in večne sreče vir današnja slovesnost na čast vašemu g. nadučitelju Čížeku. Daj mili Bog, da bi se tako zgodilo! . . .

II. Pomenljiva je današnja slovesnost nadalje za vso župnijo pilštanjsko. Vi, možjé in žene, vi, mladeniči in dekleta, spomnite se danes svoje cvetoče mladosti, ko ste še v šolo hodili. Ne pozabite, koliko dobrot ste takrat prejeli od današnjega slavljenca, nekdanjega svojega učitelja, g. Čížeka! 41 let so podučevali na vaši domači šoli pilštanski. Dolgo časa bili so sami, brez pomočnika. Reči se sme, da so celo svoje življenje posvetili neutrudljivi izgoji vaše šolske mladine. Njihovi prvi učenci in učenke so že sivi starčki, priletne matere, . . . in koliko jih že počiva na vašem pokopališču. Skoraj vsi prebivalci župnije vaše, ki še sedaj živijo, so bili njihovi učenci. Kar torej znate iz šole, to je večinoma sad njihovega truda. Kakó jim boste to povrnili, kako poplačali njihovo dolgoletno, težavno delovanje med vami? Kakó vneta, obsežna in kako zaslužna je bila njihova služba! V šoli so vas učili prekornistnih predpisanih

¹⁾ Več lepih vzgledov glej v navedenih „Selectae e Script. prof. Historiae“ lib. III. cap. 45—47.

predmetov; v cerkvi so z vami peli, molili, redno sv. zakramente prejeli. V šoli in na potu, marsikje tudi na domu, so vam dajali zlate nauke, koristne opomine, očetovsko-ljubeznive nasvete; čez gore in čez doline vas je spremljala njihova skrb. Mnogo je vplivala njihova modra beseda, a še več njihov vzoren vzgled, ki je vreden vsega priznanja. Vaš učitelj so bili vedno jeklen značaj, neomadeževanega obnašanja, dober oče, zvest prijatelj, neomahljiv slovenski narodnjak, mož trdnega krščanskega prepričanja, mož, ki je ljubil in izvrševal resnico in pravico, ter sovražil greh in sleherno krivico!

Pilštanjčani! Iz vaše župnije je izšlo mnogo duhovnikov in učiteljev, več uradnikov in trgovcev, posebno po samostanih, možkih in ženskih, najdemo zelo veliko vaših rojakov. Vsa čast vaši župniji na tem! Radi tega Pilštanj daleč okoli slovi. Njegovi vrli sinovi in čednostne hčere vspešno delujejo in zato splošno spoštovanje uživajo po različnih krajih naše premile domovine. A pomislite, da so vsi ti iz šole bivšega g. nadučitelja Čížeka; oni so jim delili prve nauke ter so jih lepo pripravili in krepko podkovali za višje je šole. To je zasluga gospoda Čížeka, katere vi, Pilštanjčani, ne morete nikdar dovolj prehvaliti. Oni so visoko povzdignili in na široko razširili čast vaše starodavne župnije.

Bodite jim zato iz srca hvaležni! Ne pozabite nikdar njihovih preobilih zaslug! Njihov spomin naj neminljivo živi v hvaležnih srcih globoko vdanih Pilštanjčanov! Ime Čížek naj ostane neizbrisljivo po vseh vaših hribih in dolinah!

Molite za dušni in telesni blagor svojega bivšega g. nadučitelja! S tem jim boste vsaj nekoliko povrnili njih dolgoleten trud, njihove muke in skrbi. Vem dobro, da jim bo vaša molitev vedno v naslajšo tolažbo in najumestnejše povračilo.

Toda še nekaj! To je pa posebno važno. Nikdar ne pozabite njihovih lepih naukov! Učili so malone polstoletja Pilštanjčane z besedo in dejanjem, z opominom in z vzgledom. Veste, česar vas danes iskreno prosijo, ko se s težkim srcem in solznimi očmi od vas poslavljajo? Nujno vam kličejo: „Izpolnujte, pokažite v dejanju, kar sem vas dobrega učil!“ Preljubi! višje časti jim ne morete skazati, kakor če v krščansko popolnem življenju storite, kar so vam priporočali. Najkrasnejši spomin za učitelja je — vedno izvrševanje njegovih lepih naukov. G. Čížek pojdejo od vas, pride leto in dan, ko bodo že v hladnem grobu mirno spali, celo spomenik na njihovem grobu bo trohnel ter se rušil; a čednosti, katere so vas učili, naj nevenljivo cvetejo, oče jih naj podeduje sinovom in vnukom, — to bo na Pilštanju gospodu Čížeku najsijajnejši spominik! . . .

III. Zelo pomenljiva je, tretjič, današnja slovesnost za vas blagorodne gospodične in gospe učiteljice ter za vas, velespoštovani gospodje učitelji. Danes je praznik vašega stanu. G. Čížeka slovesnost je vaša slovesnost; — njegova čast je vaša čast! Cenjeno učiteljstvo tvori skupno celoto; ako se eden tovariš proslavlja, proslavljajo se vsi; vsi za enega, eden za vse.

Tovariši in tovarišice današnjega slavljenca! Ali vas ne gane v globočine srca lepa slovesnost, ki velja vašemu sodrugu in s tem celemu vašemu stanu? Se-li ne dviguje vaš stanovski ponos, ko vidite tako očitne dokaze neprimerljive ljubezni in vsestranskega spoštovanja do vrlega učitelja? Ni-li tako veličastna slovesnost sladko zadoščenje za preobilni trud in napor vašega težavnega stanu?

Glejte, tako spoštuje, ceni in proslavlja dobro ljudstvo vrlega učitelja! Pa ne zaman. Mučen, odgovornosti poln in — mnogokrat še celo nehvaležen poklic imate. A to ne ovira plodonosnega delovanja vsakterega izmed vas, ki pomisli, kako vzvišen, važen in koristen je vaš stan. Naj je tudi marsikje pičlo gmotno plačilo, notranja zavest o vzvišenosti stanovske naloge se ne preceni z nobenim zlatom.

Dober učitelj je velik prijatelj in prezaslužen dobrotnik med ljudstvom. Zakaj on je poklican, v blagodejni edinosti z duhovščino širiti izobrazbo in omiko med narodom. A le-ta je dandanes, ko človeka skoraj le po njej sodimo, izvanredne vrednosti. Dandanes toliko vsak velja, kolikor dobrega zna; človek brez omike je dandanes trepetlika, katero viharji zemeljske bede upogibljejo, kakor se jim ljubi. Odkod pa zajema priprosto ljudstvo svojo izobrazbo? Ali ne od učiteljev, ki v ljudski šoli vsemu poduku temelj postavijo ter začnejo na njem zidati čarobno svetišče raznovrstnih znanosti. In omikani svet, takozvana inteligenca, ki se z visokimi vedami ponaša, odkod zajema prvi vir svojih nauk? Ali ne istotako na skromnih klopeh ljudske šole pod vodstvom vnetih učiteljev?

Slavno učiteljstvo! Tebi torej pripada zasluga za prvotne nauke vsakojake izobrazbe. Ti orješ trdo ledino na kateri pozneje zrastejo divne rožice toli hvaljene omike!

Čujte besede sv. Duha, ki pravi pomenljivo v sv. pismu: „*Multitudo autem sapientium est sanitas orbis terrarum* — Množica izobrazjenih je pa blagor sveta“¹⁾ V ravno isti knjigi na drugem mestu zopet veli: „*Melior est sapientia quam vires, et vir prudens quam fortis*, — to je: Boljša je modrost, izobrazba, kakor bogastvo in boljši mož moder, kakor junak“²⁾ in zopet drugje v sv. pismu pravi najmodrejši kralj stare zaveze: „*Melior est sapientia, quam arma bellica*. — Boljša je modrost, izobrazba, kakor bojno orožje.“³⁾

Velespoštovano učiteljstvo! Lepše ni mogoče povzdigniti prave modrosti, ki se razodeva v plemeniti izobrazbi. Na njenem razvoju si pa sodelovalo iti, — toraj imaš tudi velik delež na vneseni pohvali sv. pisma.

Menim, da mora prijetna zavest in oduševljeno prepričanje o vzvišenosti svojega stanu s posebnim ponosom in ljubeznijo do istega napolniti vsakega

¹⁾ Sap. 6, 26.

²⁾ Sap. 6, 1.

³⁾ Eccles. 9, 18.

učitelja; plameneče ga mora vneti, da bo svoje človeko-ljubno delovanje vedno z najvestnejšo točnostjo izvrševal.

Slovesnosti pa, kakoršna je današnja, taka dušna čutila le čistijo, povzdigujejo, poveličujejo. Koga neki ne bi osrčil dražesten pogled na šolsko mladino, na veliko množico ljudstva, na obilno zbrano duhovščino, in ta pogled poraja misel: glej, vsi ti slojevi učitelja častijo!

Učiteljstvo! Se-li ne čutiš počeščenega, ko tisoč goreče vdanih src tvojega zaslužnega uda z ljubeznijo obsipava, pred vsem svetom slavi, Bogu pa v naklonjenost in milost priporoča? — Da, z dobro premišljenim povdarkom ponovim dejanstveno utemeljene besede: današnja slovesnost je pomenljiva za slavno učiteljstvo!

(Konec.)

Petdesetletnica ljubljanske c. kr. državne višje realke.

Prejeto 4. t. m., na imendan Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I, je praznovala letos tukajšnja c. kr. državna višja realka petdesetletnico svojega obstoja. Slovesnost je bila preprosta. Ob 10. uri so se podali dijaki in profesorji, z zastavo na čelu, po razredih v uršulinsko cerkev, kjer je služil zahvalno službo božjo prečastiti gosp. konzist. svetnik, profesor Ivan Gnjezdá. Petje pri službi božji so iz posebne prijaznosti oskrbele čč. gg. uršulinke, in sicer v slovenskem jeziku, za kar jim gre dolžna pohvala toliko bolj, ker je sicer imela ta slavnost bolj nemško lice. — Po sveti maši, okrog 11. ure, se je zbralo v krasno ovenčanem vestibulu realčnega poslopja poleg profesorjev in učencev do sto, deloma zelo odličnih gostov, katere je bil slavnostni komité povabil k proslavi te petdesetletnice. Šolski svetnik, ravnatelj dr. R. Junovič z pozdravi udeležence, razvije v kratkem govoru zgodovino realke do današnjih dni in se zahvali vsem njenim dobrotnikom. Na njegov govor zapoje dijaki pod vodstvom g. prof. A. Foersterja nalašč za to priliko zloženo in komponirano nemško kantato. Potem govorita bivša učenca realke, profesor K. Schrautzer v nemškem in bivši deželni poslanec Jožef Lenarčič v slovenskem jeziku. Oba poudarjata važnost realčnega ustava; prvi pozivlje h sklepu sedanje učence k vstrajni pridnosti — drugi želi zavodu na vseh straneh kar najlepših napredkov in uspehov. — Zbor zapoje slovensko „Nebesa slavijo gospoda“ — končno izpregovori še dijak - sedmošolec — žal, samo v nemškem jeziku — obetajoč v imenu vseh sedanjih učencev: da nočejo degenerirati od starih tradicij izvrstnih prednikov. — Potem je bil skupni obed v kazini, katerega se pa mnogo slovenskih mož, ki so v stiku z realko, ni udeležilo — vsekako zaradi prononcirano nemškega lokala ne! —

Ob priliki slavlja je izdalo vodstvo realke 192 strani obsežno slavnostno knjigo:

„Geschichte der k. k. Staats - Oberrealschule in Laibach“, ki jo je spisal profesor na tem zavodu dr. Jos. Binder. Iz te skrbno sestavljene zgodovine povzamemo — vsekako v znamenje apologetike — samo to, da je bil prvi direktor ljubljanske realke duhovnik Mihael Peternel.

Ta Peternel pa je bil čudovit mož. Samouk se je izuril v polihistorja in politehnika in ni ga bilo v tistih časih tehničnega podjetja, pri katerem ne bi bili vsaj za svet vprašali Peternela. — Rodil se je l. 1808 na Lanišču v občini Nova Oselica, šolal najprej v Idriji (1818—1821.), potem v Gorici (1822), kjer je začel tudi gimnazijske študije, katere je (1823) nadaljeval v Celovcu in dovršil v Ljubljani (1824—1829). V takozvani „filozofiji“ (sedanji 7. in 8. gimnazijski razred) se je na ljubljanskem liceju že takrat posebno odlikoval kot matematik in prirodoslovec. Dijaku še mu je profesor Schulz zaupal častno nalogo, da je pregledal skupno s Fr. Močnikom njegovo izdajo Vegovih logaritmov, če je brez napek in pogrškov. V letih 1831—1835 je Peternel dovršil bogoslovje in bil dva meseca po svojem mašniškem posvečenju poslan na Dobrovo pri Ljubljani za subsidiarja. — Potem je služboval kot kaplan v Moravčah do 1839, v Poljanah nad Škofjo Loko do 1843, v Šmartnem pod Šmarno goro do 1850, in končno v Vodica. — Kot kapelana vodiškega pa so ga pozvali na novoustanovljeno realko za direktorja, kajti znana je bila po vsej deželi njegovo učenost v realističnih vedah.

Do leta 1860. je Peternel vodil zavod in pisatelj zgodovine sam pravi, da tedaj pač ni bilo nikogar, ki bi bil zamogel mlademu ustavu uspešneje pomagati na noge nego baš Peternel. Podvojil je — pravi dr. Binder — tedaj svojo pridnost, poglobil svojo iznajdljivost — vse je nosil sam na svojih ramah, in z veseljem, samo da je zavod procvital.

Leta 1860 je rektorat prevzel Moravec R. Schnedar, toda Peternel je ostal na zavodu profesor do leta 1874.

Veliko je žrtvoval za realko duhovnik Peternel — sklepa dr. Binder njegov kratkoočrtani življenjepis — toda hvaležnosti ni žel zato. No tako se godi šolniku-duhovniku še dandanes in povsod!

— ab —

Nekaj učnih slik.

(Iz dnevnika.)

Nebesni oblok.

(Druga učna slika)

Opomnja: 1. Vsako novo učno stvarino smatramo lahko v izpopolnilo že obravnavani stvarini. Torej izprašaj učitelj najprvo pri uvodu v učno uro zadnjo lekcijo.

Na ta način posamezne predstave znane stvarine posredujejo razumevanje novih predstavni vrst.

2. Na podlagi v tej lekciji dobljenih stavkov — (glej obrazec na deski) — učitelj lahko priobči skrčen stavek.

Učivo: „Nebesni oblok,“ *Orožnov zemljepis za meščanske šole I. stopinja, str. 1.*

Uvod v učno uro.

1. Ponovitev. Sedaj ponovi učitelj najprvo zadnjo lekcijo n. pr. O čem smo se zadnjič učili? Kje so vse stvari? itd.

2. O p a z o v a l n a n a l o g a.

a) Učenec prečita opazovalno nalogo.

b) Razgovor o opazovalni nalogi.

Učitelj stavi različna nalogo zadevajoča vprašanja. Tudi prečitajo učenci zabeležena opazovanja. Učitelj pa pri tem izbira uporabne prestave, jih urejuje ter popravlja napačne pojme.

Naslanjajoč se na opazovalno nalogo stavi učitelj vprašanje: O čem se bomo torej danes učili? Učencev odgovor dovede potem učitelja k obravnavi nove lekcije.

I. Pripravljalna stopinja.

a) S m o t e r: Danes bomo torej govorili, kakšno je nebo gledé barve, oblike i. t. d.

b) O b n o v i t e v z n a n i h p r e d s t a v: Kar so otroci opazovali, ponovi učitelj v glavnih vprašanjih, n. pr. Nad nami je nebo. Dozdeva se nam, kakor bi bilo velika votla polkrogla. Kaj pa je pri hišnem poslopju tudi tako (približno) okroglo kakor nebo? — Kletni oblok.

II. Empiriška stopinja.

Vprašaje in razlagaje dobi učitelj sledeče stavke: Nebo je modre barve. Nebo je okroglo. Nebo je visoko. Nebo je najvišje nad nami in najnižje na straneh. Nebo ima neko sličnost s kletnimi in drugimi oblaki in se imenuje radi tega tudi nebesni oblok ali svod (Himmelsgewölbe). Nebesni oblok ima največ sličnosti z votlo polkroglo, katera se kakor nebesni oblok razprostira na vse strani. Prvih pet stavkov napiši učitelj na desko. Pri šestem stavku pa zadostuje, če napiše učitelj samo vprašanje: S čim ima nebesni oblok največ sličnosti. (*Glej obrazec!*)

III. Logiška stopinja.

Sedaj razloži učitelj najprvo, zakaj se nam dozdeva nebo modre barve in okroglo. Gledé modre barve zadošča, če učitelj opozori učence, da se nam brezbarvna telesa v daljini in v mogočnih plasteh dozdevajo barvna.

V to svrhu se lahko omeni, da je voda v mali, beli posodici brezbarvna, a v reki pa temnozelena ali pa svitlovišnjeva ter ta slučaj potem uporabi

pri brezbarvnem zraku. Pri drugem svojstvu omeni učitelj obliko zemlje, ki ravno to povzročuje.

Tudi skrči prvih pet stavkev v en stavek. (*Glej obrasec!*)

IV. Tehniška stopinja.

a) Več učencev odgovori vprašanjema: Kakšno je nebo? in: S čim ima nebesni oblok največ sličnosti?

b) Na dana vprašanja odgovoré učenci pismeno v svoje dnevnike. Učiteljevo navodilo gledé oblike lahko odpade ter obsegaj samo stvarni moment.

Sklep učne ure.

Smoter prihodnje zemljepisne ure in opazovalna naloga. V to svrho vprašaj učitelj: Kje je nebo najvišje? Kje najnižje? Kaj se nam dozdeva tam, kjer je nebo najnižje? — Nebo in zemlja se dotikata. Da, tam (na straneh) kjer je nebo najnižje, se nam dozdeva, da se nebo in zemlja dotikata ter tako tvorita krog in krog nas črto. O tej črti se letos še nismo učili. Kaj nam torej preostaje za naslednjo zemljepisno uro? — Da se učimo o tej črti. — Prav, torej opazujte: Kakšna je ta črta? Kje je naše stališče — to je, kje stojimo v tej črti? Ste li kateri strani neba bližje ko drugi? Vidimo li celo zemljo? Vidimo li vedno isti del zemlje, če menjamo stališče? Učitelj je napisal vsa ta vprašanja na desko, učenci so si jih pa zabeležili v svoje dnevnike kot opazovalno nalogo.

Obrasec na deski.

Nebo je modre barve(.), (Nebo) je okroglo(.), (Nebo) je visoko(.), (Nebo je) najvišje nad nami in najnižje na straneh(.), (Nebo) ter ima neko sličnost s kletnimi in drugimi obloki in se imenuje radi tega tudi nebesni oblok ali svod (Himmelsgewölbe).

S čim ima nebesni oblok največjo sličnost?

Šolske vesti.

Učiteljska imenovanja. Provizornim učiteljem na ljudski šoli v Postojni je imenovan absol. učit. kandidat g. Fran Silvester. Za učiteljico v Ptujju je imenovana gospodična J. Rossmann. Učiteljem v Mozirju je imenovan gospod Jožef Armič, učitelj v Sorici na Gorenjskem, nadučiteljem pri Sv. Marjeti v ptujski okolici je imenovan gosp. Ivan Zunkovič, za učiteljico v Velenju je imenovana gdč. Ana Pfeifer, nadučiteljem pri sv. Marku v ptujski okolici g. Mihael Vauhnik, nadučiteljem v Št. Pavlu pri Pragarskem gosp. Jožef Fišer, nadučiteljem v Zgornji Ponikvi g. Ivan Kodermann, nadučiteljem v Pilštajnu g. Mihael Germovšek. Učiteljem pri sv. Nikolaju, okraj slovenjegraški, je imenovan g. Jožef Peitler, učiteljem v Smihelu pri Gorenjemgradu gosp. Jožef Pušenjak, učiteljem v Žalcu gosp. Rajmund Vrečer, za učiteljico pri sv. Križu, okraj ljutomerski, je imenovana gdč. Elvira Vipauc, za učiteljico v Št. Jernerju, okraj Kobjice, provizorična učiteljica gospodična Marija Bezljaj. V pokoj je stopil učitelj g. Simon Strenkel v Središču. V Strugah je bil nastavljen za učitelja-voditelja Franc Petrič, učitelj v Leskovcu. V Velikih Laščah je ustanovljena paralelka I. razreda. Nastavljena je ondi izprašana kandidatinja gospica Anica Šuflaj, hčerka ondotnega sodnega svetnika

Višja deklinška šola v Ljubljani. Za tekoče šolsko leto se je v višjo deklinško šolo v Ljubljani vpisalo 96 gojenk, in sicer jih je v prvem letniku 39. Število gojenk je ostalo neizpremenjeno, ker jih je bilo lani istotoliko.

Žensko učiteljsiše v Gorici. Minoli mesec so se izvršili na ženskem izobraževališču v Gorici sprejemni izpiti. Oglasililo se je k izpitu 83 Slovenk; tri so odstopile med izpitom, od ostalih 80 pa je bilo sprejetih le 40, ker le za toliko število je v tem zavodu prostora.

Rekurz za slovenske šole v Trstu je ministrstvo odbilo. Zdaj bodo tržaški Slovenci stavili svojo zahtevo pred upravno sodišče; odnehati nečejo prej, da dobé, kar zahtevajo v imenu pravičnosti in kulture.

Slovenska šola pri sv. Jakobu v Trstu, ki jo vzdržuje šolska družba sv. Cirila in Metoda, je prenapolnjena. Posamezni razredi imajo po 100 otrok, na stotine otrok je pa moralo oditi. Stališče slovenskih voditeljev v Trstu je postalo nezno. Od edne strani krati vlada Slovincem najelementarnejše potrebe, od druge strani pa zavedni tržaški Slovenci zahtevajo slovenskih šol, da se jim otroci ne potujčijo.

Izpiti učne usposobljenosti pred ljubljansko izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole se začno v petek, dne 7. novembra t. l. Prošnje je vlagati potom predpostavljenega okrajnega šolskega oblastva najkasneje do 1. novembra. Odgovora na prošnjo ne dobi nihče, ampak naj vsakdo pride v petek, dne 7. novembra, v določene prostore tukajšnjega učiteljsiše.

Razpisane učiteljske službe. Na razširjeni, v tretjem krajnem razredu ze nahajajoči štirirazrednici v Artičah pri Brežicah je popolniti dve učiteljski mesti stalno, ozir. začasno. Prošnje do 3. nov. t. l. na krajni šolski svet.

Drobtine.

† **Dr. Jožef Pavlica** Dne 5. oktobra t. l. je v Gorici umrl mož, ki zasluži, da mu v našem listu postavimo skromen spominek. Saj je z njim vse dobromisleče učiteljstvo na Goriškem izgubilo odkritosrčnega prijatelja in dobrohotnega svetovalca. Navdušen za pravi napredek je bil rajni dr. Pavlica dobro spoznal, kolikega pomena je ljudsko šolstvo in učiteljstvo za bodočnost slovenskega naroda. In ohraniti narodu k r š č a n s k o šolo, učiteljstvo pa odtegneti uplivu brezvestnih zapeljivcev in je organizovati v k r š č a n s k i h društvih, to je bil eden najpoglavitejših smotrov njegovega delovanja. „Društvo katoliških učiteljic na Primorskem“ je bil več let duhovni voditelj. In s kolikim veseljem je pozdravil ustanovitev „Sloščkove Zveze“! Ko se je v Gorici pripravljalošnovalni shod za podružnico te „Zveze“, je bil dr. Pavlica duša vsemu gibanju. Žal, da ga je zadnja leta trdovratna bolezen odtegnila javnemu delu. Prepričani smo, da bi bil s svojo prepričevalno besedo in s svojim vplivom zelo pospešil krščansko organizacijo med učiteljstvom na Goriškem. Bog ga je zdaj poklical k sebi! Klanjajoč se njegovi previdnosti stojimo z globoko tugo v srcu ob grobu tega velenadarjenega moža. Mir in pokoj njegovi plemeniti duši!

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo v torek ob 6³/₄ uri pri sv. Ignaciju sv. mašo zadušnico za svojega ranjkega ustanovitelja in duhovnega voditelja prečastnega gosp. dr. J o ž e f a P a v l i c o.

M. H. W.

Naglušnost ljudskih učencev. Profesor Ortmann je preiskal 7537 ljudskih učencev ter dognal, da je 284 naglušnih, ker imajo ušesne bolezni. Med otroci je več na-

glušnih učencev kot učenk. Navadno so bolni v ušesih otroci revežev in umazanci, med katerimi so infekcijske bolezni nekaj vsakdanjega. Preiskava je dognala, da so za ljudske šole potrebni redni zdravniki.

„Učiteljski dom“ v Celovcu. Težave in nasprotstvo, s katerim se imajo boriti rodoljubi na Koroškem, trudeč za vzgojo slovenskega krščanskega učiteljstva, dobro osvetljuje sledeči članek celoškega „Mira“ :

Učiteljski dom začel je letos podpirati nekaj pripravnikov. Poiskalo se je dobrih zasebnih stanovanj, mladeničem se je določil strog, krščanski hišni red, in gospodje odborniki so prevzeli nadzorovanje gojencev.

Prosilcev se je oglasilo 25, izmed teh se je vzelo v podporo pet najboljših, naznanili so se c. kr. pripravnici v sprejem, a izmed teh so štiri zavrnil. Enega, ki je z zelo dobrim vspehom končal I. gimnazijski razred, so odklonili, češ, da zna premalo nemški, druge tri pa, ker nimajo posluha in ker menda tudi premalo nemški znajo.

Sicer je običajno, da se v pripravljalni razred na pripravnici sprejema, kdor se najpoprej oglasi, le kdor je obisk zamudil, ga odklonijo, kedar je število, kar jih morejo sprejeti, polno. Naši gojenci so bili pravočasno oglašeni, vsi so imeli zelo dobra spričevala. Že pred sprejemom smo tirjali, da morajo fantje imeti vsi dober posluh, in poročalo se je društvenemu odboru, da imajo vsi posluha dosti.

V deželnem zboru je že sicer lani naš poslanec Grafenauer grajal šolske oblasti, da vkljub pomanjkanju dobrih učiteljev iz pripravnice odganjajo dobre mladeniče, če ne znajo dosti peti. Saj petje pri vzgoji

ni prvo in lahko se sploh pogreša. A naj si bo. Grafenauerjeve besede, katerim so pritrjevali vsi poslanci brez izjeme, so bile bob ob steno! Slavna celovška pripravnica smatra dobro petje še zdaj kot najvažnejšo zmožnost koroških učiteljev. Ljudstvo bo pač srečno, če bo dosti peti znalo?

Da so našemu društvu odklonili štiri fante, gotovo ne moremo več smatrati kot slučaj, in le radovedni smo, kaj k temu pravi deželni šolski nadzornik.

C. kr. šolski nadzornik je opetovano v deželnem zboru na pritožbo Slovencev, da ni slovenščine zmožnih učiteljev, odgovarjal, da jih nima. To pomanjkanje je tako veliko, da je deželni šolski svet letos sklenil, prositi c. kr. naučno ministerstvo, naj dovoli posebnih štipendij za Slovence. da bi jih več v šole prišlo. Zdaj imamo društvo, ki hoče pripravnike podpirati, nadzorovati, vzgajati, in glej: ne sprejmejo jih. Če se je to nalašč zgodilo, in bojimo se, da je tako, potem je bilo vse neresnično, kar je c. kr. deželni šolski nadzornik govoril v deželnem zboru.

A naši učenci baje ne znajo dosti nemški? Osem let so hodili v popolnoma nemške šole, slovenščine skoro brati ne znajo: par tednov so v šoli kaj slovenskega slišali, potem nič več — in zdaj niso sposobni za pripravljalni razred! A deželni c. kr. šolski nadzornik je v deželnem zboru trdil, da se Slovenci v enem letu že popolnoma naučé nemščine. C. kr. deželni šolski nadzornik! Priznali boste nam: Morebiti naši fantje res niso znali nemški, potem je vse neresnično, kar ste Vi rekli v deželnem zboru, in nekako nam se čudno zdi, da tak gospod, kot Vi, ali ni dosti poučen, ali pa da nalašč govori neresnico. Če pa znajo nemški, potem ni resnica, kar se je na pripravnici trdilo.

Ali pa nimajo posluha. Nekdo je vzel

dva teh fantov in jih pripeljal h gospodu, ki dobro ume godbo. Ta gospod, gospod Stres, ki se je šolal na Rezenski šoli za godbo več let, ta gospod nam je dal pismeno spričevalo, da ima izmed dveh fantov, ki sta bila pri njem, eden izvrsten posluh — saj je Rožan, in Rožani so vsi dobri pevci, drugi pa je sposoben za godbeno izobrazbo, sicer pa slabši, kot prvi. Vprašali smo enega, kako je bil skušan. Naročili so mu, naj poje pesem: „Leise zieht durch mein Gemüt.“ Bržkone si je fant pri tem mislil, da mu hočejo iskati uši (Läuse) ali kaj sličnega, in je bil osupnjen, ker pesmi o ušeh ni znal.

Ne vemo, ali so si gospodje, ki proti Slovincem tako postopajo, svesti, kako krivico delajo: 1. starišem, 2. mladeničem. Cela dežela donša svoje davke za vzdrževanje šol, mar hočejo zdaj rabiti proti nam tisto sredstvo, katero je cesar Julijan-odpadnik rabil proti kristijanom: Ni jih pustil v javne šole, da bi ostali neumni hlapci, in da bi nikdar ne prišli do veljavnih in vplivnih služeb.

Tako postopanje nas mora le ojačiti. Vse to ne dé nič, društvo podpira zdaj že osem mladeničev in mora svoje delovanje najprej ko mogoče razširiti in najprej ko mogoče napraviti popolen konvikt. Dobrih šol in dobrih učiteljev nam je pred vsem treba: Ne bojmo se žrtev, ki jih stvar tirja!

A mladeniče moramo in hočemo dobro preskrbeti, da jih ne bo sram materinega jezika in verskega prepričanja. Tako pa pride, da mora društvo dodati k temu, kar plačajo sami, za vsakega precejšnjo svoto. Prosimo zato vsakogar, ki ljubi mladino, komur je pri srcu blagor dece, ki hodi v same ljudske šole, naj nam pomaga vzdržavati naš „Učiteljski dom!“

Ne izgovarjajmo se s tem, da so nam

učitelji sovražni! Mladeniči pridej z doma verni, kakor drugo ljudstvo, a ko so v šolah, pridejo dostikrat v dotiko z zlobnimi ljudmi, slišajo marsikaj slabega in vrh tega se jih mora polastiti neka mržnja do duhovščine, ko vidijo, da se skrbi za druge dijake s semenišči za pripravnike pa nima nikdo gorkega, čutečega srca.

Potrebujemo dobrih učiteljev na Koroškem dvojno: v verskem in v národnem oziru, a potrebujejo jih Slovenci tudi drugod: Nujno potrebo po dobrih šolah spoznavamo, zakaj pa se ne zgodi ničesar odločnega? Šolske postave ne bomo predružačili, in najboljša postava nam nič ne pomaga, če nimamo dobrega osebja, ki bi jo izvrševalo. Če pa na ti strani ne moremo skoz zid, imamo na drugi strani proste roke: skrbimo za vzgojo pripravnikov, branimo in ohranimo jim versko in národno prepričanje. To nam ni nemogoče, veliko sredstev je treba, a zmoremo jih, če se zavemo svoje dolžnosti, storiti vse, kar je v naših močéh, za blagor vernega slovenskega ljudstva.

Glasniki svobode so naši „napredni“, česar pa še ni nihče trdil, ampak sami pravijo tako. Njihovo glasilo „Tovariš“ katerega urednik je prejel za svoje „delo“ že lepo plačilo, umeva svobodo takole: „Kaj pa to pomeni? Nadzornik g. I. Supanek, ki ne sprejema rad obedov posebno pa prenočišča od naprednih učiteljev, posebno tam ne, kjer so primerne krčme, prenočil je na 25. m. m. pri nadučitelju g. Jurkoviču, t. j. pri najmenitnejšem Slomškarju slov. Štajarja. Ker je g. nadzorniku gotovo znano mišljenje in delovanje omenjenega g. nadučitelja, ker pozna g. nadzornik razmerje dotičnega nadučitelja z učiteljstvom šmarskega okraja kakor tudi z učiteljstvom njegove šole, moral je imeti gotovo poseben povod, da je izkazal čast temu osamljenemu Slomškarju. Jeli hotel pridobiti Jurkoviča za

našo stvar, ali je hotel iskati krepila pri Slomškarju, vendar ne vemo, zato pa vprašamo, kaj pa to pomeni?“ Ali ni to drzno in nesramno? Sedaj vidimo, da se bodi tudi na Štajarskem med učiteljstvom kak detektiv, kakor jih je na Kranjskem med „naprednimi“ več, katerih se nekateri nadzorniki takó boje, da se ne upajo spregovoriti s kakim znanim Slomškarjem par besedi.

V isti številki poroča, da so na Francoskem zaprli 2500 redovniških šol, ker „Francoska vlada je izprevidela, kako pogubonosni in obstojni države nevarni elementi so klerikalci ..“ „Francoski „Kavci“ so iz sebe.“ Seveda ne od veselja zaradi Combesove gonje, katera je zelo vplivala na učitelje logaškega okraja, organizovane v „društvu učiteljev“ .. Ti „svobodomislici“ se tega veselje. Seveda v Ljubljani ni Combesa, a vendar so poslali v Ljubljano prošnjo, „da se nadomesti neizprašane novomeške učitelje-patre z izprašanimi posvetnimi učitelji“.

To pa samo zaradi ljube svobode. „In deželno učiteljsko društvo naj stori „potrebne korake“ ...

Nimamo namena zagovarjati redovniške šole, ali kar je res, je pa res: zaupanje v redovnike-učitelje in redovniške šole med slovenskim narodom narašča v tisti meri kakor pada zaupanje v učiteljstvo, ki so le nespametni, dasi zelo predrzni glasniki liberalne „svobode“ in „omike“. Sami liberalci ne zaupajo njihovi šolam. Listi so poročali, da so liberalci največjega mesta v logaškem okraju izročili vse svoje hčere, katere se šolajo, v samostanske šole. In ti liberalci morajo pač poznati svoje somišljenike!

V deželi že itak zelo primanjkuje učiteljev, sedaj naj pa odstranijo še tistih

par redovnikov, ki se pečajo s poukom v ljudski šoli.

Gangl rad fantazira! Dve leti je bil na Dunaji; hodil se je sprehajati v prostorno vseučiliško avlo, — toda ostal je le stari Gangl. Tudi v Trstu je fantaziral, in sicer tako-le: „Vedno mu (t. j. Učit. Tovarišu) je bila sveta naloga, da brani čast tako slovenskega kot istrsko-hrvaškega učiteljstva, da se bojuje za svobodo (!) šole in omike (!) in na tem stališču bo vstrajal tudi v bodočnosti, pa bodi to komu prav ali ne.“ In tej neresnici so ploskali.

G. Kristijan Bogatec je dejal, da učiteljstvo „ne sme trpeti cenzure, despotizma, teroriziranja in denunciranja...“

Na Kranjskem mora mo, vsaj Slomškarji. Mi smo „vogelfrei“ ... Pa pride dan!...

Slavni možje — slabi učenci. Znano je dejstvo, da učenci, ki so se v šolah odlikovali, v praktičnem življenju ne igrajo vedno prve vloge. Obratno pa se večkrat zgodi, da je marsikak učenec, ki ni kazal v šoli posebne pridnosti in nadarjenosti, pozneje postal učenjak in slaven mož. — Bismark se v šoli ni nikdar odlikoval, pisatelj Valter Scott je bil strah in trepet vsem svojim učiteljem, slavni angleški politik Swift je dobil pri izpitu na visoki šoli v Dublinu tako slabo spričevalo, da ga v Oxfordu niti sprejeti niso hoteli. Vojvoda Wellington je bil kot otrok len, in tudi Napoleon ni kazal posebne brihtnosti, dokler ni prišel na vojno šolo v Brienne. Genialni podobar Thorwaldsen je drugi razred domače ljudske šole trikrat

ponavljal, botanik Karl Linné je moral na željo svojih učiteljev zapustiti gimnazijo in se lotiti črevljarskega, dokler mu ni pomagal neki zdravnik. Glasbeniku Rihardu Wagnerju so rekli njegovi učitelji, da iz njega ne bode nikdar kaj prida in da tudi za glasbo nima talenta. Aleksander Humboldt je bil kot otrok tako slaboumen, da so ga učitelji soglasno smatrali nezmožnim za učenje. Najmanj pa se je v ljudski šoli odlikoval slavni kemik Liebig, kajti ta je bil med svojimi učenci vedno zadnji.

Emil Zola. Začetkom tega meseca je umrl znani francoski romanopisec Emil Zola. Našli so ga zjutraj zadušenega v sobi. Vse protiversko in liberalno časopisje (tudi „Učit. Tovariš“) mu ob grobu poje slavo in povečuje njegova dela. Mi pa se ob tej priliki spominjamo, koliko zla so ta slovstvena dela učinila na svetu. Tisočem in tisočem je Zola s svojimi opolzlimi romani otroval srce in uropal sramežljivost. In ko je že do sita prebrskal blato vsakovrstne nemoralnosti, je izbruhal še svoj divji srd do katoliške cerkve v zadnji svoji trilogiji: „Lourdes,“ „Rome in Paris.“ Tu bogokletni pisatelj tira v blato vse, kar je kristjanu sveto in vzvišeno, tu se roga vsemu, kar je nadnaravno in krščansko. To delo je gotovo pohujšalo več ljudi, kakor je besedi v njem! In zato ga s „Tovarišem“ vred v zvezde kuje ves liberalni svet in žaluje po njem. — Zola je bil pozvan od Boga na račun, njegova dela pa so ostala in bodo še poslej širila svoj pogubni vpliv. Komu ne pridejo na misel strašne evangeljske besede o pohujšanju?

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.